

Etterord

Vi har fortalt om Anne, som fikk sin livshistorie formidlet på scenen som hovedpersonen i Teater nonSTOPs forestilling *Litt kaffe, kanskje?* Deler av hennes erfaringer ble også tatt inn i Turneteaterets forestilling *Idiot!* (da spilt av Ingunn Beate Strige Øyen). Forestillingen ble nominert til Hedda-prisen, Norges viktigste teaterutmerkelse. Begge forestillingene tok utgangspunkt i Annes liv, og gjennom hennes livsfortelling får man øye på hvor sammenvevd våre liv er med historiske hendelser, steds betydning, relasjoner og familien man blir født inn i. Annes betydning for teateret er beskrevet her i boken, men det trengs en etterskrift for å vise den større samfunnsmessige betydningen Anne, livet hennes og fortellingene på teaterscenen har hatt.

Anne døde høsten 2024 etter å ha blitt syk tidlig på sommeren.

Namsos kirke, en ganske stor kirke, var så godt som fullsatt under hennes bisettelse. Anne, en 79 år gammel utviklingshemmet kvinne som hadde bodd fem år på spesialskole i barndommen, fylte kirkerommet.

Presten startet med å sitere fra Inger Hagerups dikt *Våre små søsken*. Et dikt som ble skrevet da Anne var åtte år gammel, i 1953, i en annen tid:

Vi har en liten søster
vi har en liten bror
som er litt annerledes
enn andre barn på jord.

De kom til denne verden,
det vanskelige sted,
med mindre håndbagasje
enn vi er utstyrt med.

Presten gjorde en kritisk analyse av diktet og spurte: Kan vi si at noen kommer utstyrt med mindre «håndbagasje»? For hva menes det med at noen er utstyrt med mindre «håndbagasje»? Presten så utover en fullsatt kirke. Anne gikk på spesialskole, hun var kanskje ikke så flink i matematikk og lesing, men hun fylte kirken når hun ble bisatt. Hun fylte kirken fordi hun var omsorgsfull, raus, pratet med alle, fikk oss andre til å føle oss sett – det er også viktig håndbagasje. Anne var en del av et fellesskap, og dette fellesskapet var viktig for Anne, men bisettelsen viste med all tydelighet at også Anne var viktig for det stedet hun bodde og knyttet kontakter i. Annes livshistorie viser hvor sammenvevd et menneskes liv er med det samfunnet hun vokser opp og lever i, de muligheter og begrensninger som rammer inn livet.

Annes fortelling kan fortelles på ulike måter. Fordi hun vokste opp i en tid da barn ble sendt på spesialskole dersom de ikke oppfylte skolens forventninger, fikk hun noen tøffe år som preget henne resten av livet. Hun ble redd for å gjøre feil, si noe feil, og hun likte dårlig når det oppsto uoverensstemmelser på teaterøvingene. Men hennes fortelling handler også om en selvoppholdelsesdrift mange kan misunne henne. Hun hadde gode folk rundt seg; om hun ble ekskludert av skolen, hadde hun en familie som sto last og brast ved henne. Ikke alle er så heldige. Gjennom sin direkte væremåte lot hun ikke folk hun traff slippe unna – hun pratet og forventet svar. Hun hadde mye i håndbagasjen sin.

Vi har i denne boken vært opptatt av at et demokratisk samfunn trenger at alle stemmer får mulighet til å bli hørt, og teater er en måte å hevde sine stemmer, fortelle sine historier og utforske vanskelige temaer på. Derfor var det viktig å fortelle Annes historie på scenen, og at hun selv fikk være delaktig i prosessen. Anne har vist at når liv og kunst veves sammen, kan man sprengre grenser.